

■ بررسی روش تفسیری و اندیشه های

قرآنی امام خمینی (ره)

بررسی شیوه تفسیری امام خمینی (ره) در گفت‌وگو با «کاظم قاضی زاده»

گروه‌اندیشه: امام خمینی (ره) در تفسیر آیات قرآن کریم، دورویکرد عرفانی و اجتماعی داشتند.

«کاظم قاضی زاده»، عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس در گفت‌وگو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) درباره روش تفسیری امام خمینی (ره) گفت: روش تفسیر امام خمینی (ره)، دو گونه است؛ یکی روش تفسیر عرفانی که در کتب علمی و عرفانی ایشان مثل «کشف الاسرار» و «چهل حدیث» و غیره - که در میانسالی نوشته‌اند - دیده می‌شود و شبیه به تفاسیر عرفانی ابن عربی و برخی عرفای دیگر نوعی اجتهاد و نوآوری امام خمینی است.

قرآن اصلی‌ترین منبع اندیشه دینی است و همه مباحث ایشان اعم از کلامی و سیاسی متأثر از قرآن است.

وی تفسیر اجتماعی را نوع دیگری از روش تفسیری امام خمینی دانست و گفت: امام خمینی در عرصه اجتماع و مسائل پس از انقلاب، تفسیری اجتماعی داشتند تا آنجا که در ضمن سخنرانی‌ها برخی آیات را با رویکرد اجتماعی تفسیر می‌کردند البته ایشان به طور پراکنده به تفسیر آیات پرداخته و تفسیر کاملی را ارائه نکردند.

نویسنده کتاب «حکومت و سیاست در قرآن» در ادامه با توضیح درباره تفسیر امام خمینی و به ویژه تفسیر سوره

روش تفسیر امام خمینی (ره)، دو گونه است؛ یکی روش تفسیر عرفانی که در کتب علمی و عرفانی ایشان مثل «کشف الاسرار» و «چهل حدیث» و غیره - که در میانسالی نوشته‌اند - دیده می‌شود و شبیه به تفاسیر عرفانی ابن عربی و برخی عرفای دیگر نوعی اجتهاد و نوآوری امام خمینی است

حمد ایشان افزود: کتاب تفسیر سوره حمد، جلسات تفسیر پخش شده از صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران است و بقیه تفاسیر به صورت پراکنده در میان آثار وجود دارد که در سال‌های اخیر نشریه بینات آن را جمع آوری و چاپ کرده است. پس از آن مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی مجموعه تفاسیر امام را در دو جلد به بازار عرضه کرد. در سال گذشته استاد «سید محمدعلی ایزی»، از فضلاء حوزه علمیه قم، مجموعه میراث تفسیری امام را در ۵ جلد جمع آوری کردند که در یک جلد به روش تفسیر و در ۴ جلد به جمع آوری هر آنچه در حوزه تفسیر در سخنرانی‌ها و نامه‌ها و

کتاب‌ها وجود دارد پرداختند.

نویسنده کتاب «جایگاه شورا در حکومت اسلامی» تفسیر امام خمینی را تفسیری عرفانی دانست و در مقایسه آن با سایر تفاسیر عرفانی گفت: در مقایسه تفسیر امام خمینی با تفاسیر دیگر دو مطلب قابل توجه است؛ یکی درباره اسفار اربعه نفس که اختلافاتی را با ابن عربی دارند و دوم اینکه تفسیر ایشان از گرایش‌های منفی برخی از عارفان مثل عزلت و گوشه‌گیری خالی است و در واقع ایشان میان مباحث عرفانی و مسئولیت اجتماعی جمع کردند.

نویسنده کتاب «حکومت نامه امام علی (ع)» درباره چگونگی میزان تأثیرگذاری مفاهیم قرآنی در رفتار و گفته‌های امام افزود: قرآن اصلی‌ترین منبع اندیشه دینی است و همه مباحث ایشان اعم از کلامی و سیاسی متأثر از قرآن است. در مسأله اجتماعی بودن دین اسلام امام معتقد بودند که ۹۸ درصد مباحث قرآنی، اجتماعی و دو درصد، فردی است و با وجود اینکه امام از آیات استفاده مستقیم نداشتند ولی از تعبیر قرآنی مانند «امت واحده» درباره وحدت از آیه «قاتلوهم حتی لا تكون فتنه ی» استفاده می‌کردند، این بخش از مباحث امام خمینی نیازمند پژوهش است تا آنجا که مستندات بیش از نیمی مباحث‌شان قرآنی است.

تمسک به قرآن و احیای وحدت اسلامی دو عامل پیروزی امام خمینی (ره) بود

امام (ره) اظهار کرد: در مشرب فقهی امام (ره) و در درس خارج ایشان بسیار عمیق، موشکافانه، محکم و مستند به آیات قرآن کریم استناد می‌کردند. وی ادامه داد: در مفاهیم عرفانی و اشعار، مجموعه آن چه از فکر و قلم امام (ره) تراوش کرده است، انعکاسی از نور آیات الهی در ذهن مبارک ایشان بود و به گفته یکی از بزرگان گویی ایشان را در آب قرآن شستشو داده باشند. حجت الاسلام صفدری تصریح کرد: یکی از متفکران مصری می‌گوید: «امام خمینی (ره) احیاگر سنت‌های الهی نبود بلکه چون آیات قرآن را احیا کرده به دنبال آن سنت‌های الهی نیز زنده شد.» وی با اشاره به تعریف دقیق وحدت به بیان دیدگاه امام (ره) در ارتباط با وحدت امت اسلامی پرداخت و تصریح کرد: قرآن برای اجتماع نازل شده و دستور چگونه زیستن جامعه اسلامی است و اگر قرار باشد انسان‌ها حیات طیبه‌ای داشته باشند، باید به صورت واحد در خدمت قرآن باشند.

و تلاشی برای بازگرداندن فطرت انسان‌ها به سوی قرآن با زبانی ساده اما مفهومی عمیق است.

معاون سابق امور بین‌الملل مجمع جهانی اهل بیت (ع) افزود: ایشان بسیار آسان و رسا مبانی قرآنی را در اندیشه‌ها بسط می‌داد و می‌فرمود: «پیامبر اکرم مأمور به استقامت است» که در آیه شریفه «فاستقم كما امرت و من تاب معك» آمده است که این نگاه عمیق در ارتباط با مقاومت و اندیشه عظیم انبیاء الهی در یک جمله خلاصه شده است. صفدری در ادامه تصریح کرد: اندیشه‌های تابناک امام خمینی (ره) ریشه در مفاهیم قرآنی دارد. ایشان در آینه واقعیت، مفاهیم قرآنی را یافته بود و تنها به ابعاد سلوکی و عرفانی آن بسنده نمی‌کرد. تفسیر امام (ره) از یک سو قرآنی است و از سوی دیگر روایی، عرفانی و فلسفی است.

وی افزود: امام (ره) غرق در مفاهیم قرآنی بود. نگاه جامعی به قرآن داشت. با قرآن زندگی می‌کرد و با آن مأنوس بود. این متفکر اسلامی با اشاره به استنادهای قرآنی محکم

گروه‌اندیشه: پیروزی امام خمینی (ره) مرهون دو عامل باور و تمسک به قرآن و احیای وحدت در بین جوامع اسلامی بود.

حجت الاسلام «صفدری» از متفکران اسلامی در گفت‌وگو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) ضمن بیان این مطلب افزود: نگاه امام خمینی (ره) به قرآن کریم در مبانی اندیشه‌ای، دیدگاهی فقیهانه است؛ یعنی ایشان پاسخ تمام سؤالات و نیازهای فکری خود را از قرآن استخراج می‌کردند به همین دلیل در بعد فقهی از یک سو و در معادلات سیاسی از سوی دیگر قرآن در متن توجه ایشان قرار داشت که این مسئله پایگاه اندیشه‌ای امام (ره) را ترسیم می‌کند.

وی با اشاره به ویژگی امام خمینی (ره) در احیا کردن سنت‌های تعدیل شده قرآنی، اظهار کرد: انقلاب امام (ره) قبل از آن که سیاسی باشد، انقلابی فکری و فرهنگی

تفاسیر امام خمینی مشربی عرفانی دارد

گروه‌اندیشه: در روش تفسیری امام خمینی روش‌های گوناگونی به کار رفته است اما روش و مشرب عرفانی بر روش‌های دیگر غلبه یافته است.

حجت الاسلام «علی اکبر صادقی رشاد» در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) درباره‌ی روش تفسیری امام خمینی و این‌که چرا ایشان اثر تفسیری قابل توجهی ندارند گفت: «علما هر کدام به دلیلی از دلایل در یک حوزه خاصی اهتمام داشتند. امام خمینی نیز در حوزه‌های عرفان، فلسفه، فقه، اصول، اخلاقیات و اندیشه‌های سیاسی و به تعبیری فلسفه دین اهتمام خاصی داشتند و فرصت پرداختن به تفسیر را به دلیل شرایط پیش آمده نداشتند. ایشان در تفسیر سوره حمد، شروع به تفسیر قرآن به سبک عرفانی کردند که متأسفانه ناتمام ماند. مجموع کتاب‌ها و سخنرانی‌ها و خطابه‌ها و بیانه‌های ایشان توسط مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام منتشر شده است. امام خمینی بحث‌های تفسیری فراوانی دارد ولی تفسیر ترتیبی مستقلی ندارند.»

رئیس پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در مورد سبک تفسیری امام خمینی افزود: «روش‌شناسی امام در تفسیر روشی خاص است و کتابی هم در مورد روش‌شناسی ایشان، توسط فردی عرب‌زبان عراقی نوشته و ترجمه شده است که با این وجود ایشان نیز نتوانستند یک تفسیری را ایشان به صورت خاص بنویسند. در سبک تفسیری امام رنگ عرفانی غلبه دارد. ایشان در مباحث تفسیری وارد شده‌اند و شیوه‌ای مناسب با موضوع را به کار بسته‌اند اما آنجا که در مقام تفسیر برآمده‌اند؛ مثل سوره حمد بیشتر با مشرب عرفانی تفسیر کرده‌اند.»

نویسنده کتاب «فلسفه دین» در مورد تفاوت مشرب عرفانی امام و دیگر عرفا افزود: «عرفان امام خمینی مستقل از جریان‌های عرفانی شناخته شده است و نمی‌توان ایشان را در سلک و ذیل یکی از مکتب‌ها و مشرب‌های عرفانی قرار داد اما به عرفان «ابن عربی» نزدیک‌تر است؛ برای اینکه عرفان ابن عربی عرفان نظری و نگاه فلسفی به عرفان است و یک نوع فلسفه – عرفان در آثار ابن عربی وجود دارد. نگرش امام نیز همین‌گونه بوده است. اما وقتی در تعلیقات فصوص و مصباح‌الولایه ملاحظه می‌کنیم امام در خیلی موارد با «ابن عربی» درگیر شده و نقد می‌کند و در جایی که لغزش‌های ابن عربی را می‌خواهد توضیح دهد، خیلی تند و صریح‌اللهجه و بی‌محبا بن ابن عربی و عرفا را نقد

می‌کند. امام متأثر از آقای «شاه آبادی» است که ایشان چندان در سلسله شناخت‌های عرفانی متدوال نمی‌گنجد.»

عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی در باره تجلی قرآن در دیگر آثار امام افزود: «در ابتدا ما باید تجلی را معنی کنیم. باید ببینیم که چه مقدار امام از تعالیم قرآن متأثر است که می‌بینیم همه آنچه که امام می‌اندیشد و می‌نویسد متأثر از قرآن است؛ اما اینکه به صراحت تحت عنوان آموزه‌های قرآنی مطرح کرده باشد با توجه به نوع آثار تفاوت دارد. در فقه، عرفان، اصول، فلسفه و اخلاق با یکدیگر متفاوت است. ولی در

تاثیر امام از عرفان نظری ابن عربی
عرفان امام خمینی مستقل از جریان‌های عرفانی شناخته شده است و نمی‌توان ایشان را در سلک و ذیل یکی از مکتب‌ها و مشرب‌های عرفانی قرار داد اما به عرفان «ابن عربی» نزدیک‌تر است؛ برای اینکه عرفان ابن عربی عرفان نظری و نگاه فلسفی به عرفان است

مجموع امام از کسانی است که در معارف قرآنی ذوب شده و حضور آموزه‌های قرآنی در جای جای آثار ایشان واضح است. در کتب عرفانی ایشان که اغلب در دهه ۳۰ و ۴۰ حیاتشان نوشته‌اند و امام در آن دوره بیشتر به عرفان و فلسفه و بعد از آن به فقه پرداختند و در اصول نیز ایشان یک مکتب اصولی خاصی را تأسیس کردند در هر صورت حضور تعالیم و آموزه‌های قرآنی در آثار و افکار امام مانند دیگر بزرگان است.»

وی افزود: «اهتمام ویژه امام بر قرآن است و آرزوی ایشان این بود که کاش همه عمر را به قرآن می‌پرداختم و می‌فرمودند: «اگر انسان همه عمر را به قرآن بپردازد مسلم است که در آخر عمر پشیمان و نادم نیست.» اما به هر علم دیگری بپردازد هیچ ضمانتی ندارد که در پایان عمر انسان پشیمان نشود. این را به دیگران و در وصیتنامه‌شان نیز به حاج احمد آقا توصیه می‌کند و امام به صورت رسمی در صحنه علم تفسیر در زمره مفسران قلم داد نمی‌شود.»

وی درباره عمل‌کرد و رفتار امام افزود: «ما با تحلیل

محتوای رفتاری امام به حضور قرآن در گفتار، رفتار و اندیشه‌های امام می‌رسیم و تأثیرگذاری قرآن را بر امام و تأثیرپذیری امام از قرآن را بیشتر مشاهده می‌کنیم.

در مواردی که امام مباحثی را مثل خرمشهر را خدا آزاد کرد و یا موضوع تحریم آمریکا را مطرح کردند، می‌گفتند: «این از نعمات خفیه الهی است» این گفته‌ها از حالت نفسانی امام سرچشمه می‌گیرد که نفس امام ذوب در تعالیم قرآنی است. آنچه که بر زبان امام جاری می‌شود، نوعی تجلی تعالیم قرآن است؛ یعنی در وجود امام، قرآن حضور تکوینی پیدا کرده است و این تشریحات به تکوین امام راه پیدا کرده است بسیاری از مواقع شبه غیر ارادی، قرآنی است و می‌توان بسیاری از گفتارها و رفتارهای ایشان را منتقل به شواهد قرآنی کرد.

در مجموع وجود حضرت امام، یک وجود قرآنی است و از شخصیت‌های بارزی است که بیشتر از هر آموزه به آموزه‌های قرآنی و مجموعه وحی‌نامه الهی نزدیک‌تر و شبیه‌تر است.»

عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی درباره اقدامات امام در زمینه وحدت مسلمانان گفت: «امام بعد از مرحوم آقای بروجردی بانی وحدت مسلمانان است. منتهی به دلیل بسط و نفوذش در جهان بیش از تمام شخصیت‌های تاریخ بعد از امیرالمومنین – علیه السلام – در زمینه وحدت مسلمانان تأثیرگذار بوده است. اما امیرالمومنین علیه اسلام به دلیل تحمل ۲۵ ساله جهت حفظ وحدت الگو و امام هستند اما بعد از ایشان هیچ شخصیت غیر معصومی به اندازه ایشان در زمینه مسئله وحدت تأثیرگذار نبوده است.»

وی درباره ایجاد وحدت افزود: «کار ایشان بیشتر از تأسیس یک سازمان بود در مقام فتوا از ایشان در زمینه چگونگی حفظ وحدت گفت: «اگر در خلوت ۳-۴ نفر شیعه بنشینند و چیزی بگویند که بر خلاف وحدت است حکمش چیست؟ امام فرمودند: حتی در خلوت هم که اهل سنت نیستند و حتی مطلع هم نمی‌شوند سخن گفتن از مسائل اختلاف‌انگیز حرام است. فتاوی‌ای ایشان از این که ایشان دستور دهند، موسسه‌ای را بدهند تأثیرگذارتر بود. در عین حال خلف صالح ایشان آیت الله سیدعلی خامنه‌ای، دستور تأسیس مجمع تقریب بین المذاهب الاسلامیه را دادند که به نحوی تداوم و نقطه تکامل اراده سیاسی و خط فکری امام بود.»

عصر امام خمینی (ره) در نگاه صاحب نظران مسلمان

گروه خبرنگاران افتخاری / محمد هادی شجاعی باغینی:
با آشکار شدن بیش از پیش آثار جهانی قیام الهی امام خمینی (ره) و متزلزل شدن پایه های استیلاي همه جانبه تفکرات الحادی و مادی بر دنیای امروز بسیاری از اندیشمندان و صاحب نظران مسلمان داخلی و خارجی با تأکید بر واقعیت ورود بشریت به عصری جدید به تحلیل و تبیین ویژگی های مهم این پدیده عظیم جهانی و بررسی نقش کلیدی امام راحل در این زمینه پرداخته اند.

اکنون جمع کثیری از دانشمندان اسلامی بر این باورند که امام خمینی (ره) آغازگر «عصر جدیدی در تاریخ اسلام» بلکه «دنیای دیانت» است؛ صاحب نظران و تحلیل گران مسلمان داخلی و خارجی تصریح می کنند که ندای قدسی امام جهان را به لرزه درآورد و به واسطه سیره فکری و عملی امام (ره) اسلام جلوه خود را در سراسر جهان نشان داده است تا آن جا که تأثیرات قیام حضرت امام در اروپا هم محسوس است.

این تحلیل گران و صاحب نظران عمیقاً معتقدند که با آغاز عصر امام خمینی (ره) دین و دین داری در جهان گسترش یافته است و دین زنده شده و کلیساها جان تازه گرفته اند و حتی مذهبی بودن در اروپا ارزش و معنی تازه ای یافته است و میلیون ها نفر در غرب به انتظار ظهور حضرت عیسی (ع) نشسته اند و در یک کلام عصر امام (ره) عصر احیای دین و معنویت در جهان معاصر است.

آیت الله «مصباح یزدی از اساتید حوزه علمیه قم در این باره با اشاره به جریان دین ستیزی و دین زدایی در اروپا و غرب طی قرن های اخیر که دامنه آن ناکشورهای اسلامی از جمله ایران عصر پهلوی نیز کشیده شده، در این باره می گوید: «مهم ترین دست آورد حرکت امام خمینی (ره) احیای دین و دین گرایی در جهان معاصر بود به گونه ای که به برکت این حرکت نه تنها پیروان دین اسلام و دیگر ادیان از جمله مسیحیت نیز حیاتی دوباره یافته و در نتیجه گرایش به دین و دین داری در سایر ملل نیز افزایش یافت.»

وی در همین باره به سخن یک اسقف مسیحی از مکزیک اشاره کرد که در دیدار با ایشان اظهار کرد: «این

افتخار مخصوص شماست که توانستید ایمان را در دنیا زنده کنید و بالاتر این که کشورداری را با دین داری توأم کنید، مامسیحیان این توان را نداریم که ایمان را در مردم حفظ کنیم چرا که نتوانستیم دین داری را با کشورداری توأم کنیم.»

پروفسور «حمید مولانا» رئیس و بنیان گذار بخش ارتباطات بین المللی دانشگاه «امریکن واشنگتن دی سی» است که با بیان بخشی از تأثیرات شگرف امام خمینی (ره) در جهان معاصر می گوید: «به عقیده من هیچ صدایی در قرن بیستم مثل صدای امام جهان را به لرزه در نیامد؛ حضرت امام پس از جنگ جهانی اولین شخصیتی بودند که به صورت جهانی «طلسم سکوت» را در مقابل طاغوت و ظلم شکستند، اگر این طلسم نشکسته بود امروز شوروی زنده بود.»

مولانا می افزاید: «وقتی انقلاب اسلامی اوج گرفت من در تابستان ۱۹۷۸ دو هفته در تهران بودم و بعد برای شرکت در کنگره بزرگ علوم ارتباطات روابط بین الملل به ورشو لهستان رفتم، وقتی در آن جا درباره انقلاب اسلامی ایران صحبت کردم چند نفر از دانشمندان لهستانی - که بعداً در مبارزات لهستان تأثیر فراوانی داشتند - می خواستند امام راحل را بشناسند.

اخیراً هنگامی که برای شرکت در کنفرانس بزرگ جهانی در همین رشته در دانشگاه «لابیزیک» به آلمان شرقی رفته بودم، برای اولین بار در عمر ۴۳ ساله انجمن علوم ارتباطات آن جا اعضای انجمن، جلسه اصلی خودشان را در کلیسا تشکیل دادند، در کلیسای «سن نیکسولی»، در این کلیسا کشیشی برای ماسخنرانی کرد که به قول خودش انقلاب آلمان شرقی را به شیوه امام خمینی (ره) هدایت کرده بود.

«به عقیده من هیچ صدایی در قرن بیستم مثل صدای امام جهان را به لرزه در نیامد؛ حضرت امام پس از جنگ جهانی اولین شخصیتی بودند که به صورت جهانی «طلسم سکوت» را در مقابل طاغوت و ظلم شکستند، اگر این طلسم نشکسته بود امروز شوروی زنده بود.»

واقعاً جالب است که مارکسیست ها، لیبرالیست ها و همه «ایست ها» که هرگز حاضر نبودند به مسجد و معبد بروند، انقلاب اسلامی ایران آنان را وارد کرده بود که

به کلیسا بیایند.»

«احمد هوبر» اندیشمند و روزنامه نگار تازه مسلمان سوئسی است که در تشریح تأثیرات عظیم انقلاب اسلامی می گوید: «امروز در اروپا احساس می شود که سقوط دیوار برلین با انقلاب و قیامی که شما آغاز کردید مرتبط است، تأثیرات این قیام اسلامی امروز در اروپا محسوس است؛ در اروپا حدود ۱۲ تا ۱۵ میلیون مسلمان زندگی می کنند که صد هزار نفر آن ها در سوئیس اند.»

وی افزود: «امام خمینی (ره) نه تنها مسلمانان را بیدار کردند بلکه بر جهان غیراسلام نیز از خود تأثیراتی بر جای نهادند؛ بدانید آن مرد سالخورده که رهبر شما بود هرگز نمرده است بلکه هنوز زنده است و فعال چرا که همه این تحولات به دست ایشان ایجاد شده است.»

پروفسور «یایوس اوسوس» تازه مسلمان آلمانی و قائم مقام دانشکده فنی دانشگاه برمن آلمان و از رهبران برجسته مسلمان آلمانی زبان در اروپاست که با اشاره به تأثیرات عظیم امام راحل در دنیای معاصر می گوید: «امام خمینی (ره) بیدارگر همه موحدان در عصر ماست، احیای دین و معنویت در روزگاری که سیطره مادیت و ابزار مادی و اندیشه های ضد معنی جامعه بشری را در چنبره خود گرفته بود مدیون امام خمینی (ره) و باران انقلاب اسلامی است.»

«محمد لنسل» رئیس مرکز فرهنگی تجدید حیات اسلام در اتریش است که در مقاله ای با عنوان «تأثیر نهضت امام خمینی (ره) بر اروپا» می نویسد: «بی تردید انقلاب اسلامی امام خمینی (ره) نه تنها تصویر تازه ای از اسلام در اروپا ارائه کرد بلکه حتی زندگی مذهبی غیرمسلمانان را هم دگرگون ساخت؛ به عبارت دیگر امروز حتی در اروپا نیز مذهبی بودن ارزش و معنای تازه ای یافته است، این عبارت را رئیس جمهور سابق اتریش در یک سخنرانی بیان کرد که «انقلاب اسلامی به تمامی افراد مذهبی اعتبار و اتکا به نفس تازه ای ارزانی داشت.»

«طلال عترسی استاد دانشگاه لبنان است که با تأکید بر پیوند اساسی تحولات جاری در زمینه رویکرد معنوی بشر با قیام الهی امام خمینی (ره) تصریح می کند:

«رهبری امام خمینی (ره) و پیروزی انقلاب اسلامی اساس حرکت و تمدن جهان کنونی است.» سید «صدرالدین صدر» از اندیشمندان مسلمان لبنانی است که در این زمینه می‌گوید: «امام خمینی (ره) آغازگر عصر تازه‌ای در تاریخ اسلام و زندگی مسلمانان است، از ویژگی‌های این عصر هم می‌توان غور و تعمق مسلمانان نسبت به اسلام را بر شمرد و هم جهانی شدن حیات سیاسی اسلام را.»

مدیر مرکز پژوهشی اسلامی در فرانسه نیز با اشاره به عظمت روحی و فکری امام راحل و ویژگی‌های منحصر به فرد ایشان می‌گوید: «امام خمینی (ره) چهارده قرن را در اعمالش خلاصه کرد... ما خیلی خوشبخت هستیم که در این عصر زندگی می‌کنیم، گویی در عصر پیامبر اکرم (ص) زندگی می‌کنیم؛

وی تصریح می‌کند: «مردم جهان همه مشتاقانند از تعالیم امام خمینی (ره) پیروی کنند، در اکثر کشورها جنبشی آغاز شده، حتی در جوامع غربی ما می‌بینیم که مسائل مذهبی تحت بازنگری قرار گرفته است... اکنون خیلی‌هایمان دانند که اسلام پاسخ‌گوی مشکلات بشری است.»

وی می‌افزاید: «جهان در حال تحول است و ارزش‌های جهانی در حال تغییر، غرب دچار فروپاشی تدریجی شده است و اسلام جلوه خود را در سراسر جهان نشان داده است.»

پروفسور «اسماعیل کیلیس» فیلسوف برجسته فرهنگ اسپانیالی زبان‌ها است که با اشاره به حیات مجدد دین در صحنه‌ی زندگی بشر در وصف این واقعیت عظیم چنین می‌گوید: «دین زنده شده است، کلیساها جان تازه‌ای گرفته‌اند، توجه به مذهب و اندیشه‌های مذهبی در دانشگاه‌ها دیگر زشت و کم‌بها تلقی نمی‌شود، زیبایی‌های معنوی در زندگی روزمره مورد بازبایی قرار گرفته است، جهان برای نجات و زیبا کردن روابط اجتماعی‌اش به قدرت دین و جاذبه‌های معنوی گرایش شدیدی پیدا کرده است.»

سفیر وقت ایران در واتیکان با اشاره به این مطلب که «پس از رنسانس تا قبل از ظهور انقلاب اسلامی مذهب به معنای عام آن در هیچ‌یک از نقاط دنیا حتی حضور در صحنه‌های اجتماعی و به تبع آن سیاسی و اقتصادی را نداشت» می‌نویسد: «کلیسا چه در قالب کادر رسمی آن - واتیکان - و چه در قالب غیررسمی و مردمی آن تنها برای حوزه ارتباطات شخصی با پروردگار نسخه می‌نوشت و هرگز در صحنه‌های اجتماعی حتی اگر در حوزه مشخص‌ترین

وظیفه کلیسا اتفاقی می‌افتاد نظری اعلام نمی‌کرد، ننگ سکوت در جنگ جهانی دوم که حتی یک بیانیه برای صلح و علیه هیتلر-علی‌رغم آن همه‌کشدار-صادر نکرد - دنده‌نوز دامن کلیسا را راهان کرده است.»

وی با بیان این واقعیت که «وقتی امام خمینی (ره) با تکیه بر طرح مذهب در متن زندگی اجتماعی، انقلاب اسلامی‌اش را به پیروزی رساند دنیا در ابتدا هرگز تصویری چنین ژرف و عمیق از انقلاب را باور نمی‌کرد» می‌افزاید: «این انقلاب آغاز بزرگ‌ترین تحول جهانی در عرصه دیانت و مذهب بود که برای اولین بار با این وسعت ظهور پیدا کرده بود... و حرکت امام خمینی در دنیای دیانت «عصر جدیدی را آفرید...»

آغاز عصر امام خمینی (ره)
تحلیل گران و صاحب نظران عمیقاً معتقدند که با آغاز عصر امام خمینی (ره) دین و دین‌داری در جهان گسترش یافته است و دین زنده شده و کلیساها جان تازه گرفته‌اند و حتی مذهبی بودن در اروپا ارزش و معنی تازه‌ای یافته است و میلیون‌ها نفر در غرب به انتظار ظهور حضرت عیسی (ع) نشسته‌اند و در یک کلام عصر امام (ره) عصر احیای دین و معنویت در جهان معاصر است

سفیر وقت ایران در واتیکان با بر شمردن بخشی از مصادیق نفوذ جدی پیام‌های معنوی بین‌المللی امام خمینی (ره) در میان جوامع مسیحی و تأثیرپذیری وسیع کلیسای کاتولیک از این موج جدید ادامه می‌دهد: «...مسیحیت رسمی و مرجعیت واتیکان که نزدیک به همه بیانیه‌های آن تا قبل از دهه هشتاد مربوط به مسائل نظری دینی بود و اثری از مسائل اجتماعی نداشت در دهه اخیر اکثر بیانیه‌های آن را موضوعات آزادی، عدالت، پیشرفت اجتماعی، جنگ و صلح و حقوق بشر در بر گرفته است و طی بیش از چهارده سال مرجعیت «ژان پل دوم» از هفت بیانیه صادره، سه بیانیه آن درباره دکتترین اجتماعی کلیسا بوده است.»

وی می‌افزاید: «در اینجا اشاره به مهمترین بخش نامه‌ی پاپ ژان پل دوم در تاریخ مه ۱۹۹۱ مصادف با اردیبهشت ۱۳۷۰ - که در اوج اظهار نظر مرجعیت واتیکان درباره امور اجتماعی است - ضروری می‌نماید.

در این بیانیه بحران مارکسیسم، از خود بیگانگی غربی، بازار آزاد، مسأله سود، مالکیت مشروط، ابزار تولید، مشارکت مردم در حیات اجتماعی، فرهنگ اقتصاد و سیاست توجیه می‌شود و همین روند در بیانیه‌ی رسالت فدیه‌ی پاپ ژان پل دوم تعقیب شده است...

در آخرین بیانیه‌ی واتیکان به مناسبت عید فطر ۱۴۱۲ (۱۹۹۲ م) آمده است: «دیالوگ بین ادیان نمی‌تواند فقط به افکار آرمانی و نیات خیر محدود شود بلکه بایستی حیات سیاسی و اجتماعی مطرح شود، از طریق دیالوگ مابایستی با مسائل واقعی که مردم درگیر آن‌ها می‌باشند روبه‌رو شده و برای آنها راه‌حل‌هایی ملموس پیدا کنیم.»

وی با اشاره به این نکته که «مشخصه‌ی بارز پاپ‌های واتیکان عدم خروج از کلیسای رم بوده است و از جمله در فولکلور ایتالیا ثبت شده است که یک قرن گذشت تا پاپی برای دیدار از یک کلیسا در پنجاه کیلومتری واتیکان اقدام به مسافرت کند»، می‌نویسد: «ولی در این دهه پاپ آن قدر اقدام به سفر کرده است که رسانه‌های جمعی پاپ پل دوم را پاپ مسافر می‌نامند؛

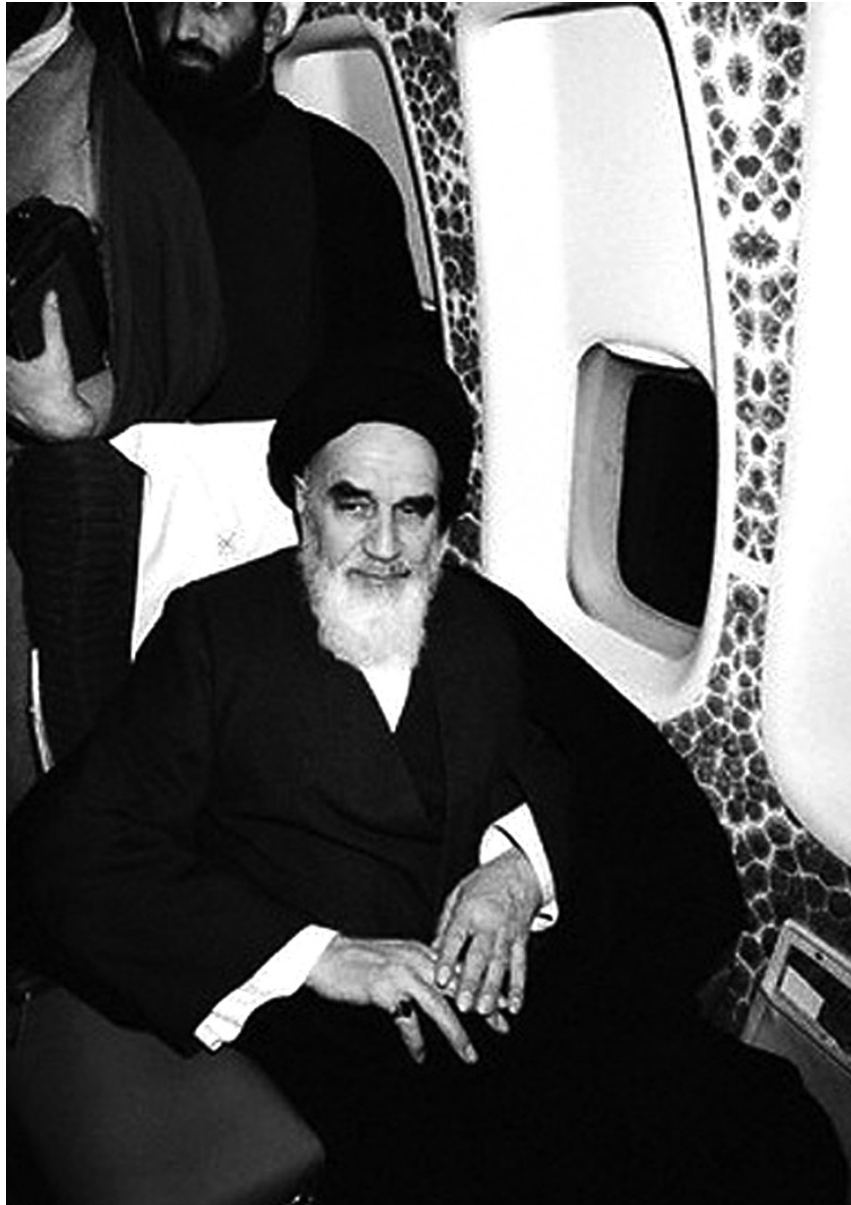
سفیر وقت ایران در واتیکان با اشاره به مصداق دیگری از آثار روزافزون احساس هویت دینی در میان جوامع مسیحی سنتی می‌نویسد: «فشارهایی که بر مسیحیت سنتی بعد از فتوای تاریخی حضرت امام خمینی (ره) علیه سلمان رشدی وارد شد و از آنان درخواست می‌کردند به نحوی از ساخت و انتشار فیلم‌ها و کتاب‌های ضد مسیح جلوگیری کنند، به طوری جدی در نقاط مختلف دنیا مطرح بود و در بسیاری از جاها به تظاهرات بیرونی نیز کشیده شد، این مسأله خصوصاً در جوامع اروپایی و آمریکایی بسیار دیده می‌شود.

به‌عنوان نمونه وقتی در شهرک تفریحی ماریل بلاتسار در ۴۰۰ کیلومتری بوئنوس آیرس (که در تابستان‌ها با هجوم توریست‌ها پوشش و لباس معنای خود را از دست می‌دهد) در سال ۱۹۹۰ می‌خواستند فیلم «ژان لوک گودار» به نام «سلام بر مریم» را که در آن به مقام عظیم حضرت عیسی (ع) توهین جدی شده بود نشان دهند، ولی پخش اعلامیه‌های شدیدالحن از طریق مردم که در سربرگشان علامت صلیب و اسلحه به صورت ضربدر نقش بسته بود باعث شد تا فیلم توسط مقامات مسئول ممنوع اعلام شود.»

مآخذ کتاب «عصر امام خمینی (ره)»

تألیف «میر احمد رضا حاجتی»

استاد حوزه علمیه دمشق: عمق مفاهیم قرآنی در تفسیر امام خمینی (ره) به طور کامل نمایان است

این متفکر اسلامی در ادامه اظهار کرد: تفسیری که از قرآن ارائه می‌شود، بیانگر حقیقت قرآن نیست و از آن‌ها علم کامل حاصل نمی‌شود اما دیدگاه امام خمینی (ره) در کتاب تفسیری ایشان به گونه‌ای است که گویی معرفت الهی به شکلی کامل بیان شده است و به جرأت می‌توان گفت: کسی جز امام (ره) نتوانست در مقوله تفسیر این فضای علمی و معرفتی را ایجاد کند.

وی یادآور شد: امام (ره) از برجسته‌ترین دانش آموختگان مکتب معصومین (ع) در حوزه علوم قرآنی است و دیدگاه ایشان در کتاب تفسیرشان به گونه‌ای است که گویی معرفت الهی به شکلی کامل بیان شده است.

استاد حوزه علمیه دمشق در ادامه گفت: تفسیر علامه طباطبائی تفسیری جامع است و تنها روال

تفسیری دارد ولی امام خمینی (ره) در تفسیر خود علاوه بر معنا و برداشت از آیه، به بیان سخن هر آیه می‌پردازد. وی افزود: امام (ره) در جایی می‌فرمودند: «ما با کدام یک از اسماء خداوند می‌توانیم حمد پروردگار را به جای آوریم چرا که وقتی کسی کاری را برای ما انجام می‌دهد او را به میزان لطفی که در حق ما کرده، ستایش می‌کنیم. حال ما چگونه می‌توانیم به اندازه‌ای که سزاوار خداوند است، تسبیح او را بگوییم.

گروه اندیشه: در تفاسیر موجود، اغلب به بطون ظاهری قرآن پرداخته شده است اما در تفسیر امام خمینی (ره) می‌توانیم به عمق مفاهیم قرآنی پی ببریم.

حجت‌الاسلام موسوی تبریزی، استاد حوزه علمیه دمشق در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) ضمن بیان این مطلب افزود: امام خمینی (ره) در معارف قرآنی دید بسیار وسیعی داشت و برداشت ایشان از قرآن با سایر مفسران متفاوت بود و از زاویه معرفتی به قرآن می‌نگریستند. در تفاسیر موجود، اغلب به بطون ظاهری قرآن پرداخته شده است ولی در تفسیر امام (ره) می‌توانیم به عمق مفاهیم قرآنی پی ببریم.

امام (ره) معنویات قرآن را به خوبی درک کردند و همانطوری که قرآن می‌فرماید: «فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا» انوار متشعشع شده از هر آیه را به خوبی می‌دید

وی افزود: اگر ما به تفسیر سوره حمد امام (ره) بنگریم، تاسف خواهیم خورد که چرا امام (ره) نتوانستند به تفسیر سوره‌های دیگر قرآن بپردازند تا شاهد انقلاب مهمی در تفسیر قرآن کریم باشیم. ایشان معنویات قرآن را به خوبی درک کردند و همان طوری که قرآن می‌فرماید: «فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا» انوار متشعشع شده از هر آیه را به خوبی می‌دید.